

УДК 177.7

doi: 10.32620/gch.2019.4.06

Бродецька Ю. Ю.

ЕТИКА СПІВБУТТЄВОСТІ: УНІВЕРСАЛІЇ Й МЕХАНІЗМИ БУТТЯ-РАЗОМ

Аналіз у статті зосереджений на розгляді онтологічних аспектів етики співбуття буття. Виявлено, що серед усіх етичних універсалій особливу роль у формуванні співбуття, реалізації духовного потенціалу особистості відіграють цінності.

Ключові слова: етика, співбуття, цінність, інтеріоризація, етичні універсалії, соціальний зв'язок.

The article focuses on the ontological aspects of the being ethics. However, it is values that play a certain role in the formation of human co-existence, and in addition, the realization of the spiritual potential of the individual.

Keywords: ethics, co-existence, value, internalization, ethical universals, social connection.

Якість, характер людської комунікації вимагає від особистості роботи над собою – подолання факторів, що загрожують продуктивності нашого співіснування. У форматі широго спілкування останнє є простором спільної праці з передання, ділення – здібностями, знаннями, можливостями, що формують взаємозв'язки (але не залежності!), у процесі яких і відтворюється реальна спільність нашого буття. Таємниця цього сакрального процесу буття-творення полягає в потенціалі суспільних відносин, які за своєю суттю є досвідом, не завжди вдалим, продуктивним, часто болючим, помилковим, але цінним. Проте, щоб стати потрібним, останній вимагає практичного потенціалу етики як знання про те, що є власне добро, довіра, гармонія, порядок, а що є зло, хаос, спотворення, оскільки саме здатність відрізняти дає людині можливість вибору, результатом якого стає повнота її життя, реалізація духовного потенціалу.

Відсутність розуміння ніколи не проходить безслідно, людина потрапляє в полон ілюзій, помилкових ідеалів, що позбавляють її активності, творчості, а отже, і свободи. І в цьому аспекті людського становлення етика як практичне знання набуває універсального характеру. Ідеться про те, що механізм індивідуального й соціального становлення, природа й принципи людської комунікації як простору, що потребує продуктивної співбуттєвості, спираються на універсальні етичні складники – цінності, норми, патерни. Саме ця якість етичного знання дозволяє говорити про іманентність і синкретизм етичного, соціального й антропологічного початків: наслідком утілення етики є доброзвичайність людини, з одного боку, і гармонійність суспільних відносин – із другого.

Прагнення людини (потреби й бажання), що «запускають» її активність, формують перспективу її вільного вибору, творчої реалізації, потребують своєї організації. Без цього,

тобто без розуміння людиною сутності й механізмів спілкування, жива комунікація здатна деформуватися у формальний мертвий обмін інформацією, що не надає людині шансу розгледіти себе, відчутти унікальність навколишнього світу, побудувати діалог. Саме в межах останнього наші потреби й прагнення перетворюються в самородки, даровані нам для вивчення й огранення, щоб у перспективі перетворитися в діамант – талант, творчий поклик, дар. Тому в цьому аспекті етика як система універсальї людського співбуття й постає «інструментом» цього огранення, удосконалення нашої природи.

Проте серед усіх етичних універсальї особливу роль у формуванні спів-буття реалізації духовного потенціалу особистості відіграють *цінності*. У своїй історичній перспективі проблема цінностей сформульована ще Сократом у його питанні: «Що є благо?» Саме в греків «філософія цінностей» (надалі аксіологія) формувалася як учення про доброзвичайність, яка й отримала назву етики. Якщо звернутися до історії мови, то знаходимо, що поняття «цінність» утворено від грецького *ἀξία* і в цьому значенні в межах античної філософії (переважно в Сократа й Платона) ототожнюється з поняттям «благо»¹.

Так, аксіологічний характер етики Сократа виражено в його дослідженні ціннісного ставлення людини до світу. Підстави людської доброзвичайності філософ шукає в Богові, тому для нього етичні принципи беззаперечно абсолютні й універсальні. Як зазначають сучасні дослідники, «характеризуючи прекрасне, Сократ показує його зв'язок з корисним, розуміючи останнє не утилітарно, а як розумну доцільність» [5, с. 13]. Своєю чергою, Платон не відокремлює прекрасне від доброго, істинного, щирого. Його ідея «блага» (τὸ ἀγαθόν) як вищого об'єкта пізнання означає онтологічну досконалість. Як і Сократ, Платон ототожнює благо зі знанням і розглядає останнє як чесноту. Крім цього, він виокремлює безліч інших чеснот, відводячи кожній своє певне місце в душі, уважає, що «головним для людини є її духовний стан, її чесноти, і останні є суть умови її щастя ... Благо не можна визначати як задоволення, тому що доводиться визнати, що бувають погані задоволення. Благом не можна назвати те, що тільки приносить нам користь, тому що це ж саме може завдати шкоди іншій людині. Благо Платона – це «благо саме по собі» (αὐτὸ ἀγαθόν) [5, с. 15].

У Арістотеля *цінність* як благо співвіднесене з поняттям «мета». «Благо є досконалою метою, досконала ж мета сама по собі є не що інше як щастя. Але щастя складається з багатьох видів блага» [3, с. 301]. «Прекрасне – те, що у якості блага, приємне тому, що воно благо» [2, с. 43]. Тому для філософа, по-перше, цінніше те благо, яке ближче до мети, а по-друге, те, що є значним для більшості. Арістотель класифікує блага за допомогою операціоналізації понять «цінність, цінне». «З благ одні відносяться до цінних (*timia*), інші – до хвалених (*epaineta*) речей, треті – до можливостей (*dinameis*). Цінним я називаю благо Божественне, найкраще, наприклад – душу, розум. Доброчесність теж цінність, саме завдяки їй людина стає гідною; хвалене ж благо – це ті ж чесноти, дія яких викликає похвалу, а блага можливості – це влада, багатство, сила, краса» [6, с. 300].

¹ Так, як відзначають дослідники, одним із перших відомих нам текстів, у якому філософське поняття цінності починає артикулюватися й контекстуально відділятися від економічної категорії «ціна» (від грец. *τιμή*), був сократичний діалог «Гіппарх», який увійшов у платонівський корпус, але ще в Античності вважався псевдоплатонівським [1].

Аналізуючи античну історію формування поняття «цінність», дослідник В. Шохін зазначає, що іменник «цінність» (грецьк. αξία) є історично другорядним щодо прикметника «цінний» (грецьк. αξίος). «Цінний» у своєму подвійному значенні (як αξίος і як τιμή) уживався вже у великих поемах, приписуваних Гомеру. Згідно з енциклопедичним лексиконом Ліделл-Скотта, у значенні τιμή він означає «коштує стільки-то», тому один з типових виразів із цим словом звучить: «Ми всі не коштуємо одного Гектора» (Іліада 8.234). Інше значення – αξίος – випливає з розуміння «гідний», «добротний» в цілому (Іліада 9.261) ... Ці ж значення зафіксовані в найдавніших прозаїчних пам'ятках у Геродота і Ксенофонта [9, с. 101]. Дослідник також відзначає, що вже в післягомерівській мові прикметник «цінний» отримує конкретно етичне значення в значенні «гідний» (ἄξιόν).

Продовжуючи аналіз античної традиції духовного характеру феномена цінностей, М. Лоський у своїй роботі «Цінність і буття» зазначає, що цінності можливі лише в тому випадку, якщо основи буття ідеальні й притому духовні... Ці духовні основи буття зумовлюють ідеальну, тобто непросторову й позачасову взаємоіманентність... Ця ідеальна взаємоіманентність є умовою можливості смислів, значень і цілей: вона полягає в тому, що буття А і В існують одне для одного не за допомогою механічного впливу, не за допомогою просторової або тимчасової суміжності й послідовності, а за допомогою єдності, незалежної від просторово-часових зв'язків або роз'єднаної в механічних відносинах. Вона зумовлює ідеальну спрямованість буття А на буття В, через яку А стає осмисленим, а В його змістом ... Такий зв'язок існує у всякому ціннісному значенні одного буття для іншого [7]. У цьому форматі цінності набувають значення змістовних підстав людського буття.

Сакральність цінності-блага, її співвіднесеність із трансцендентним указують, що цінності є виразом смислів, які надають змісту, сповнюють й спрямовують наше буття. Тому, з одного боку, цей феномен покликаний вести людину до досконалості її внутрішньої природи, сповнюючи життєвим змістом, розкривати навколишній світ як ціннісне буття; з другого – робити людину причетною до співбуття, його спільного блага. Своєю чергою, умовою реалізації останнього й постає потенціал етичного знання, початок, який Платон назвав «то αὐθόον». Інакше кажучи, цінність відноситься до буття як «носій» сенсу, Істини, що вміщає в себе потенціал цілісності, унікальності, іманентності індивідуального й соціального початків. Через це потенціал цінності народжується й розгортається лише в символічному просторі реальності. Ідеться про те, що:

– по-перше, через залучення до цінностей, пізнання смислів буття людина формує свою причетність до навколишнього світу. Отже, її основне завдання, творча реалізація – це відкриття цього тонкого, символічного простору, віднесеність до таїнства якого творить її унікальну особистість. Саме творить, оскільки людина має потребу в удосконаленні, реалізації свого потенціалу. Останнє передбачає наповненість змістом – цінностями реального буття, у якому, як зазначає М. Лоський, добро є первинним. Воно є абсолютна позитивна цінність, самоцінність. Будь-яке найменше похідне добро стає таким через причастя Самому Добру ... тобто Богу як абсолютній повноті буття... все, що перешкоджає здійсненню абсолютної повноти буття, не заслуговує того, щоб бути [7].

Через це спроби суб'єктивування духовних цінностей¹ означають лише недолужне прагнення привласнення людиною універсальних вищих ідеалів, що є надбанням всіх, але в умовах їх єдності, цілісності, співбуттєвості. Отже, реалізувати цінність добра або любові тільки для себе, егоїстично, відлюднено, неможливо. Покликання й умова реалізації останніх – *спільне благо*, а не особистий інтерес.

Любов, свобода, життя, творчість, родина як універсальні цінності-сенси цілей людського буття, що актуалізуються в індивідуальному досвіді, проте не позбавляються своєї об'єктивності! Навпаки, перетворюючи, змінюючи нашу свідомість, вони долучають до спільної мети – розкрити й реалізувати свій внутрішній потенціал у форматі співбуття, у реалізації цінності спільного блага. Суб'єктивними, своєю чергою, можуть бути способи реалізації цих феноменів. Наприклад, для однієї людини творча реалізація набуває сенсу в професійній діяльності, для іншої – у вихованні дітей. В обох випадках цінність творчості актуалізована, однак у різних проявах. Своєю чергою, неактуалізованість цієї цінності в досвіді людини свідчить про наявні проблеми її духовного розвитку.

Цей аспект знаходить своє пояснення в тому, що духовні цінності (цінності-блага, цінності-цілі, самоцінності) відображають, з одного боку, онтологію буття (і в цьому його відмінність від небуття), а з другого – екзистенційний потенціал самої людини. Як зазначає М. Лоський, абсолютна позитивна цінність є цінність, ... що має характер добра з будь-якого погляду, у будь-якому відношенні й для будь-якого суб'єкта; не тільки сама по собі вона завжди є добро, а й наслідки, що необхідно впливають з неї, ніколи не містять у собі зла [7]. У цьому аспекті природа вищих цінностей синкретична природі духовних

¹ Про трансцендентність цінностей як світу належного (на відміну від світу речей) у своїй етиці заявляє І. Кант. Філософ зазначає, що етичні принципи незалежні від позаморальних підстав, тобто орієнтиром належного постають не вчинки людей, а норми, що впливають з «чистої» волі. «Усі предмети схильності мають лише обумовлену цінність, оскільки якщо б не було схильностей і заснованих на них потреб, то й предмет їх не мав би ніякої цінності. Самі ж схильності як джерело потреб мають настільки мало абсолютної цінності, заради якої варто було б бажати їх самих, що спільне бажання, яке повинно мати кожна розумна істота, – це бути абсолютно вільним від них, таким чином, цінність всіх придбаних завдяки нашим вчинкам предметів завжди обумовлена» [4, с. 269]. За Кантом, цінність існує як властивість розумної людини й людського ставлення до світу, як міра людяності й свободи. «Найважливіше благо у світі, можливе через свободу, і є кінцева мета» [4, с. 269]. Тому добру волю як вираження свободи І. Кант визначає як «умову абсолютної цінності людського існування» [4, с. 269]. Однак не всі людські уявлення про цінності є істинними. Цінності можуть бути й ілюзорними, як, наприклад, судження людей, породжувані «ілюзією честолюбства», «спрагою титулів і орденів». Справжня цінність пов'язана не лише з людським життям, а й з доцільністю людської діяльності: «...Цінність, яку ми самі надали нашому життю за допомогою того, що ми не тільки робимо, але і робимо доцільно» [4, с. 467]. Об'єктивна природа цінностей це не об'єктивність природних речей, але вищих цілей людського існування. Тому цінність це, перш за все, духовний феномен, оскільки «тільки етичний закон робить можливим поняття доброго (якщо тільки добре заслуговує цієї назви)», постає підставою цінності. Ця лінія аксіології трансценденціоналізму розкриває себе в подальшому в представників неокантіанства (баденська школа), які пов'язують поняття цінності з ідеалістичним світоглядом (В. Віндельбанд, Г. Ріккерт).

потреб людини (у любові, творчій реалізації, житті). Таким чином, задоволення фундаментальних духовних потреб реалізується в залученні особистості до вищих духовних цінностей. У цьому синтезі розкривається внутрішній потенціал особистості, з одного боку, і функціонує механізм продуктивного співбуття – спільне благо – з другого. Так, наприклад, потреба в любові веде людину до пізнання, набуття досвіду любові, тобто причетності до неї, що транслюється в характер і якість її спілкування, гармонійні стосунки з навколишнім світом. Людина, яка через різного роду причини не відчуває актуальності цієї потреби, не здатна набутти такого досвіду, оскільки позбавлена цього сенсу – не розуміє значення любові для її життя;

– по-друге, повертаючись до духовної природи цінностей, необхідно підкреслити, що вищі універсальні цінності людського буття – любов, добро, творчість, пізнання, родина – є *цільми*, орієнтирами людського (суспільного) розвитку. Тобто їхнє онтологічне завдання – спрямовувати, організовувати нашу природу на її вдосконалення. На думку М. Лоського, основне завдання аксіології полягає у встановленні існування абсолютних цінностей і подоланні аксіологічного релятивізму, який ґрунтується на поверховому спостереженні за дійсністю. Філософ зазначає, що куди ми не поглянемо – скрізь натрапляємо на відносні цінності. Швидкий біг собаки-гончака, який переслідує зайця, – добро для собаки і зло для зайця; у фортеці, що перебуває в облозі, де гарнізон страждає від нестачі харчів, з'їдання шматка хліба одним солдатом є благо для нього і голод для іншого солдата [7]. Однак таке розмивання природи етичного може формуватися лише в межах фрагментованої, «розірваної» свідомості, у якій світ складається тільки з відокремлених один від одного елементів, замкнених у собі за своїм буттям і здатних поєднуватися в тимчасові цілісності на підставі лише зовнішніх відносин просторової суміжності й зовнішніх впливів на кшталт поштовху або тиску [7]. У такому світорозумінні немає місця спільності, неможливі симпатія й любов як безпосереднє практичне прийняття іншого буття. Сама ідея спільного блага тут постає утопією, що «загрожує» «благу» особистому, власному. Проте це формат відносин використання й експлуатації загарбника, колонізатора, споживача, що перетворює оточення в об'єкти утилітаристської моделі світу. Моделі, де неможливе урочисте спільне добро, до якого всі могли б бути однаково й спільно причетні. Будь-яке благо в такому світі розривається на шматки, споживається й винищується одними істотами кожним у собі й для себе на шкоду іншим; тут неможливе соборне життя й соборна співпраця [7].

Природа ж духовних цінностей, їх засвоєння й реалізація не передбачають жодного прояву споживацтва, привласнення. Добро не може бути лише для мене, не може бути відносним, інакше тоді це вже не добро, а симуляція, яка незмінно веде до власних інтересів, цілей, прагнень, а отже, страждань інших. Добром не можна маніпулювати, не можна змушувати й проявляти насилля. Тому, відображаючи *суть, сенс, цілі* людського життя, духовні цінності не можуть бути *засобами* людського життя, творчості, реалізації, тобто інструментом його оцінки. *Цінність і оцінка* (грецьк. *τιμή* – *ціна*) – антоніми, бінарна опозиція, що відображає полюсні поняття буття: сферу духовного, трансцендентного – *сенсу, змісту*, тобто того, що наповнює, перетворює, збагачує, – і сферу матеріального, речового – *знаку*, тобто того, що формалізує, уніфікує, зводить до безособистісного формалізму.

Проте форма без змісту є порожнечою, фікцією, ерзацем, тому між *цінністю* й *оцінкою* немає повного збігу. *Цінності*, що задають нашу активність, формуючи сенс, мету людських дій, створюючи «умови» продуктивної комунікації співбуття, протилежні *оцінці*, яка фіксує внутрішній потенціал особистості, обмежує його формою, кордонами, ярликами, що вимагають компенсації (у вигляді заохочення або покарання)¹. Справді *цінним, ціннісним, суттєвим* є те, що *об'єктивно відповідає* (задовольняє) *потребам гармонійного людського розвитку, реалізації духовного потенціалу особистості. Оціненим*, тобто зафіксованим (через механізм порівнянним, тобто уніфікації) «для продажу» є те, що користується попитом на ринку людських відносин (тобто приносить матеріальну компенсацію, славу, владу тощо), що дає мені перевагу над іншими, робить вищим за них².

Проте навіть ці механізми вмертвління не є найжахливішими. Найнебезпечніші наслідки оцінювання – це розщеплення картини світу, її фрагментація, що відбувається у свідомості особистості в процесі деоб'єктивації значення цінності й формування, таким чином, спотвореного суб'єктивного судження стосовно неї. Останнє, закріплюючись (інтерналізуючись) у мотиваційній структурі особистості, формує шаблони, стереотипи мислення, тобто абсолютно негнучкі схеми освоєння навколишнього світу.

Іншими словами, як *суб'єктивне судження, деформоване значення універсальності цінності, оцінка відображає лише ті чи ті «смаки», вади, пристрасті людини, а отже, є по суті наслідком фрагментарності свідомості – уламком цілісної картини світу. Аналогом суб'єктивної оцінки на рівні соціальної системи постає феномен моралі, що ніби новоутворення виникає щоразу з появою нових уламків світосприйняття більшої (чи впливовішої) частини суспільства. Таким чином, не оцінки формують цінності, не мораль визначає умови й перспективи співбуття, а цінності як абсолютні універсалії етики, які «розірвана» свідомість намагається перетворити в «матеріал», товар оцінювання, через фіксацію їх аксіологічного значення. Отже, що механізм оцінки полягає в деформації *якості* (змісту, сутності) у *кількість* (скільки коштує?). Вираз «зустрічають за одягом» повноцінно проявляє сутність цієї інтелектуальної маніпуляції.*

Чи можна оцінити любов, свободу? Чи піддається матеріальній оцінці дружба? Дивно, але для сповненої споживчими настановами «мати», «поглинати» егоїстичної свідомості, ці феномени калькулюються, прораховуються, знаходять свої економічні

¹ Поняття «оцінка» походить від грецького τιμή – «ціна, шана». Слово *цїнити* (τιμήσθαι) в авестійській мові родинно слову *kaēnā*- «відплата, помста, покарання» [8].

² Так, наприклад, для людини, чийм захопленням є сфера знань – література, наука, освіта, – цінними є книги, чий раритетні видання коштують чималих грошей. Для захопленого спортом таке хобі швидше за все не буде мати значення. У цілому система оцінювання – поширений механізм переведення творчого потенціалу людини у «виробничу силу», уніфікація особистості. Це система освітнього оцінювання, матеріальні компенсатори у вигляді розміру заробітних плат, посад, пільг. Однак найбільш небезпечні результати цієї системи в контексті виховання, коли замість виявлення творчого потенціалу особистості дитина поміщається в жорстку систему стереотипного мислення батьків, на підставі якої й «формується» «майбутнє» маленької людини.

еквіваленти. Любов вимірюється сумою подарунків, дружба – відносинами «ти – мені, я – тобі», свобода – можливістю мати «особисті» кошти, «життям для себе». Але для людини, яка не задовольняється логікою егоїзму, оманливим блиском шопінгів, фастфудів і популярних телешоу, ці питання потребують пошуку відповідей. І визначення тут полягає в тому, що сама по собі оцінка як фіксація, тобто маніпулятивна процедура нашого розуму, потенційно здатна оперувати лише обмеженим набором економічних категорій – «користь» / «шкода», «вигода» / «збиток», оскільки нездатна проникнути в сутність об'єкта, побачити його справжню цінність. Тому оперувати цінностями раціональна фрагментарна свідомість не здатна, а здатна лише фіксувати (лат. *fixus*), тобто закріплювати, затримувати, зберігати в статичному стані форми, нарощуючи її масштаби. Спробуйте, наприклад, описати цінність материнства, не маючи досвіду батьківства. Для людини, яка не володіє цим практичним знанням, розумінням змісту, переживанням цього процесу, останній залишається таємницею, поверхово описати яку я можу, лише увімкнувши уяву, фантазію, тобто створивши форму – сюжет, ілюзорну картинку реальності, проте не саму реальність.

Цей інструмент операціоналізації практичний в описі світу речей (фізичних, хімічних, біологічних процесів), де для аналізу явища (з'ясування його складу, структури, характеристик матерії) необхідна фіксація (наприклад, висушування, заморожування за низьких температур в умовах вакууму (ліофілізація), вплив реактивами й т. п.). Але для живого символічного світу спілкування, для світу співбуття, який потребує свого переживання, проживання, він може мати лише вторинне, допоміжне описове значення. Не можна дати оцінку добру, не проникнувши в саму сутність феномена, тобто не пізнавши сенс добра й не ставши його носієм. Будь-яка фіксація, спроба оцінити цінності духовного порядку призводять до спотворення їхньої сутності.

Отже, духовні цінності передбачають інтеріоризацію – своє переживання. Як зазначає М. Лоський, єдиносутність субстанціальних діячів є основою можливості вільного здійснення ними конкретної єдиносутності. Завдяки ... єдиносутності все іманентно всьому: усі прояви кожного субстанціального діяча мають значення не тільки для нього, а й для всіх інших діячів; все, що є у світі, доповнює сферу життя кожної істоти ... Творча активність субстанціального діяча ... має осмислений цілеспрямований характер: у якості позачасового діяч здатний передбачати цінне майбутнє як можливість перейматися до нього почуттям і свідомим бажанням ... і, згідно з прагненням, учиняти дії в теперішньому заради майбутнього на основі минулого досвіду [7]. Отже, способом досягнення цінностей-цілей є інтуїтивне занурення (у сенс, сутність), єднання й причетність до цього досвіду, наслідком чого і стає відчуття внутрішньої повноти, реалізованості, щастя. І саме в цьому зануренні, прийнятті, сповненості закладається наш особистий досвід продуктивної співбуттєвості, формується порядок, що визначає внесок, значення, мету кожного з нас у реалізації цінності спільного блага, буття Ми, де фрагментарність, «розірваність» егоїстичної свідомості втрачає свою владу.

Література:

1. Аванесов С. Термин АΞΙΑ в «Гиппархе». *ΣΧΟΛΗ*, 2013. Vol. 7. 2. URL : <http://old.nsu.ru/classics/schole/7/schole-7-2-avan.pdf>
2. Античные риторика / под ред. А. А. Тахо-Годи. М. : Изд. Московского университета, 1978. 352 с.
3. Аристотель. Сочинения в 4 тт. М. : Мысль, 1975. Т. 1. 860 с.
4. Кант И. Сочинения в 6 тт. М. : Мысль, 1965. Т. 4. 544 с.
5. Крюков В. Сумма аксиологии : монография. Новосибирск : НГТУ, 2018. 207 с.
6. Лосев А. История античной эстетики. Аристотель и поздняя классика. М. : Искусство, 1975. 672 с.
7. Лосский Н. Ценность и бытие. Бог и Царство Божие как основа ценностей. Париж : YMCA-PRESS, 1931. URL : <http://psylib.org.ua/books/lossn01/txt02.htm#6>
8. Фасмер М. Этимологический словарь русского языка в 4 тт. / под ред. и предисл. Б. А. Ларина. М. : Прогресс, 1987. URL : <http://www.slovorod.ru/etym-vasmer/index.html>
9. Шохин В. Философия ценностей и ранняя аксиологическая мысль. М. : РУДН, 2006. 457 с.

References:

1. Avanesov, S. (2013), *Termin AΞIA v «Gipparkhe»* [Term AΞIA in «Hipparchus»], *ΣΧΟΛΗ*, Vol. 7, available at : <http://old.nsu.ru/classics/schole/7/schole-7-2-avan.pdf>
2. *Antichny`e ritoriki* [Antique rhetoric] (1978), Moscow University, Moscow, 352 p.
3. Aristotle (1975), *Sochineniya v 4 tomakh* [Works in 4 Volumes], Mysl, Moscow, Vol. 1, 860 p.
4. Kant, I. (1965), *Sochineniya v 6 tomakh* [Works in 6 Volumes], Mysl, Moscow, Vol. 4, 544 p.
5. Kryukov, V. (2018), *Summa aksiologii* [Sum Axiology], NSTU, Novosibirsk, 207 p.
6. Losev, A. (1975), *Istoriya antichnoy e`stetiki. Aristotel` i pozdnyaya klassika* [The history of ancient aesthetics. Aristotle and the late classics], Art, Moscow, 672 p.
7. Lossky, N. (1931), *Czennost` i by`tie. Bog i Czarstvo Bozhie kak osnova czennostej* [Value and Being. God and the Kingdom of God as the foundation of values], YMCA-PRESS, Paris, available at : <http://psylib.org.ua/books/lossn01/txt02.htm#6>
8. Fasmer, M. (1986), *Jetimologicheskij slovar` russkogo jazyka* [The etymological dictionary of the Russian language], Progress, Moscow, available at : <http://www.slovorod.ru/etym-vasmer/index.html>
9. Shokhin, V. (2006), *Filosofiya czennostej i rannaya aksiologicheskaya my`sl`* [Philosophy of Values and Early Axiological Thought], RUDN, Moscow, 457 p.

Yuliya Brodetskaya

**ETHICS JOINT NESS: UNIVERSALS AND MECHANISMS OF COMMON
LIFE**

The article focuses on the ontological aspects of the being ethics. Ethical knowledge as the fundamental mechanism for the reproduction of human being-together is implemented in universals such as values, norms, and customs. These structural elements of ethics, therefore, are responsible for the reproduction and translation of the coherence mechanisms of human co-existence both at the individual and social levels.

It has been revealed that among all ethical universals, each element is focused on its functional predetermination. However, it is values that play a special role in the formation of human co-existence and the realization of the spiritual potential of the individual as well. In its historical perspective, the problem of values is formulated in the framework of the ancient

tradition as the “philosophy of values” (axiology). A “philosophy of values” or ethics arises as a doctrine of good manners, that is, mechanisms and methods of forming a harmonious social personality and harmonious social relations.

Socrates, like Plato, equates value with good. Good, in turn, is correlated by philosophers with the knowledge that forms our virtues. Therefore, the main thing for a person, according to most ancient philosophers, is the spiritual state of a person, his virtues, which are the essence of the human happiness condition. In this regard, the good cannot be defined as pleasure, because there are bad pleasures. One cannot call good that only benefits, because the same can harm another person. Good is what improves the inner nature of human.

The sacred nature of value, its relation to transcendental being indicates that this phenomenon is a carrier of meanings. Meanings, essence, truth is that which fills, directs and organizes human being-together. Therefore, on the one hand, the ontological purpose of value is to fill a person with meanings, and thus, on the other hand, to form his involvement in co-existence, the common good. This task of values reflects their nature, in which these ethical universals (values-benefits, values-goals, self-worth), on the one hand, reveal the nature of the ontology of being (and this is its difference from non-existence), and on the other, reflect the existential potential of a person. It is about spiritual values.

The mystery of this ethical element is that the nature of spiritual values, their assimilation and development exclude any manifestation of consumerism, appropriation, selfishness. Good cannot be only for me, cannot be personal, useful, cannot be relative. Good cannot be manipulated, cannot be used. Therefore, reflecting the essence, meaning, goals of human life, spiritual values cannot be a means of evaluation, that is, an instrument for achieving lofty goals. Value and appreciation is a binary opposition that reflects the pole aspects of life and existence. Otherwise, it is no longer a question of good, but of its simulations, which lead to the predominance and prosperity of evil - their own mercantile interests, goals, selfish aspirations, and hence the suffering of others.

Spiritual values need internalization of their experience. Therefore, the way to reach the values-goals can only be an intuitive immersion (in meaning, essence), unity and involvement in this experience. As a result, there is a feeling of inner fullness, realization, happiness. So, it is in this immersion, acceptance, completeness, that our personal experience of harmonious being is laid, together, an order is formed that determines the contribution of each of us in realizing the value of the common good, being We. Thus, reflecting the meaning, goals of human existence, spiritual values cannot be means of human life, creativity, realization, that is, an assessment tool. Their metaphysical purpose requires going beyond pragmatic perception, liberation from the consumer desire to colonize the world around me.

Keywords: *ethics, co-existence, value, internalization, ethical universals, social connection.*

Бродецька Юлія

ЕТИКА СПІВ-БУТТЄВОСТІ: УНІВЕРСАЛІЇ І МЕХАНІЗМИ БУТТЯ-РАЗОМ

Аналіз статті зосереджений на розгляді онтологічних аспектів етики співбуття буття. Як фундаментальний відтворювальний механізм останнього етичне знання

реалізується у власних універсалиях – цінностях, нормах, звичаях, що продукують, транслують умови зв'язності людського буття-разом як на індивідуальному, так і соціальному рівнях.

Виявлено, що серед усіх етичних універсалий особливу роль у формуванні співбуття, реалізації духовного потенціалу особистості відіграють цінності. У своїй історичній перспективі проблема цінностей сформульована ще в межах античної традиції як «філософія цінностей» (аксіологія) – учення про доброзвичайність, тобто етика. Сакральність природи цінності, її співвіднесеність із трансцендентним указують, що цей феномен є носієм смислів, які надають змісту, сповнюють, спрямовують й організують власне наше буття-разом. Отже, з одного боку, онтологічне покликання цінності – сповнюючи людину життєвим змістом, робити її причетною до співбуття, його спільного блага. Цей аспект відображає ситуацію, за якої духовні цінності (цінності-блага, цінності-цілі, самоцінності), з одного боку, розкривають характер онтології буття (і в цьому його відмінність від небуття), а з другого – екзистенційний потенціал самої людини. Таємниця реалізації цієї етичної універсалиї полягає у тому, що природа духовних цінностей, їх засвоєння й розвиток не передбачають жодного прояву споживацтва, привласнення. Добро не може бути лише для мене, не може бути відносним, інакше тоді це вже не добро, а симуляція, яка незмінно веде до власних інтересів, цілей, прагнень, а отже, страждань інших. Таким чином, відображаючи сенс, цілі людського буття, духовні цінності не можуть бути засобами людського життя, творчості, реалізації, тобто інструментом його оцінки. Їх метафізичне призначення потребує виходу за межі прагматичного сприйняття, звільнення від споживацького прагнення колонізувати світ, що мене оточує.

Ключові слова: етика, співбуття, цінність, інтеріоризація, етичні універсалиї, соціальний зв'язок.

Бродецька Юлія – доктор філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Brodetskaya Iuliya – Doctor of Philosophical Science, Associate Professor of Department of Philosophy of Oles Honchar Dniprovs'k National University (Dnipro).
e-mail yuliaybrod@gmail.com

Надійшла до редакції 26.10.2019. Розглянута на редколегії 19.11.2019.

Рецензенти:

Доктор філософських наук, професор, професор кафедри суспільно-гуманітарних дисциплін Харківського національного університету будівництва та архітектури Проценко О. П.

Кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри права гуманітарного факультету Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» Ковальова І. І.